

тримується і впроваджує в практику підхід, про який йдеться нижче і який цілком виправдав себе.

3.1. Іспити з німецької мови за всіма навчальними програмами складаються з письмової та усної частин. Це відповідає самій природі мовного спілкування, яке охоплює обидва зазначених аспекти, практиці проведення мовними інституціями німецькомовних країн іспитів на знання німецької мови (з видачею відповідного сертифікату) та не викликає жодних сумнівів у фахових колах.

3.2. Письмова (три завдання) та усна (два завдання) частини не дублюють одна одну. Це значить, що кожне завдання зорієнтоване на перевірку певних специфічних навичок і вмінь, які не складають об'єкт контролю згідно з іншими завданнями екзаменаційного білету.

3.3. Письмова частина охоплює, як правило, анотацію тексту, написання приватного чи ділового листа та — у поєднанні з аудіюванням — вправи лексико-граматичного характеру. В усній частині йдеться про коментування проблематики прочитаного тексту з висловленням власної позиції (в дискусії з викладачем) та повідомлення щодо однієї з програмних тем економічного характеру.

4. Така форма підсумкового контролю дозволяє комплексно оцінити німецькомовну комунікативну компетенцію студентів з урахуванням її найважливіших складових — сприйняття мови на слух та перша реакція на почуте, вміння висловлюватись лаконічно або більш детально (риторичні здібності), вміння дискутувати та відстоювати свої погляди, вміння вести приватну чи ділову кореспонденцію тощо.

Гавриш М. М., канд. філол. наук, доц.,
зав. кафедри німецької мови

ПРОТЕСТИ СТУДЕНТІВ У НІМЕЧЧИНІ — ЧИ ВСТОЯТЬ БОЛОНСЬКІ ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ?

1. 2009/2010 навчальний рік розпочався в царині вищої освіти Німеччини досить гучною хвилею студентських протестів, що були спрямовані проти нової організації навчального процесу, яка стала результатом реформ на засадах принципів Болонської декларації. Більшість акцій проходила під різким гаслом «Геть Болонью!», тому, як уявляється, є сенс глибше познайомитись з вимогами німець-

кого студентства та врахувати певні «раціональні зерна» цього «руху незадоволення» в розвитку вищої школи України.

2. Німецькі університети завжди пишалися своїми особливими віковими ліберальними традиціями, підтвердженням чому є і досить запізніла реорганізація та перехід до реалізації Болонських принципів. (Цей факт віддзеркалює і критичне ставлення, а спочатку і несприйняття «Болонського шляху» переважною більшістю університетів Німеччини, які відкрито говорять про те, що реформа була нав'язана їм зверху.)

Німецький професор завжди вважався «інтелектуалом-індивідуалістом», який пропонував результати своїх наукових пошуків на лекціях та семінарах, відвідання яких було вільним для студентів, але який збирав зазвичай повні аудиторії.

Німецький студент самостійно планував своє навчання як у фаховому аспекті, так і в часі. (Вже на першому курсі талановиті студенти могли відвідувати (чи й бути запрошені самим професором) лекції чи семінари, які планувались для заключної частини навчання.) Ця свобода, на переконання багатьох німців, сприяла творчому мисленню, індивідуалізації інтересів, незалежному розвитку та допомагала зробити вдалу професійну кар'єру.

3. Що ж не влаштовує німецьких студентів за нових умов двоступеневої вищої освіти? Аналіз відповідних матеріалів дозволяє привернути увагу насамперед до таких пунктів — скорочення термінів навчання і тим самим втиснення великих обсягів інформації в рамки одно- чи двосеместрових дисциплін, надмірна зарегульованість, необґрунтований постійний контроль, непродуктивне зростання адміністративно-наглядового апарату. (У багатьох університетах студентські протести відбувались під гаслом: «Болонья — примус замість стимулів!».)

Критики вважають, що реструктуризація німецьких університетів не створила передумов для виконання найважливіших цілей Болонського процесу, йдеться про мобільність, зорієнтовану на практику освіти та конкурентоспроможність сучасних студентів. Протягом протестів лунали закиди, що навчальні програми за певними спеціальностями стали настільки «спеціалізованими», що змінити місце навчання набагато складніше, ніж раніше, а також піддавалась сумнівам більш тісна прив'язаність освіти до ринку праці.

4. Болонська реформа різко зламала традиційні уявлення німців про вищу школу та можливості отримання університетської освіти (критики говорять, що вона руйнує німецькі університети) — контрольований за теперішніх умов студент прагне повернути собі право на колишні свободи. Політики визнають певні «поми-

лки перехідного періоду» та бачать в перспективі «реформу (Болонської) реформи». Яким же шляхом піде Німеччина? Чи знайде вона «золоту середину» між багатомісячними традиціями та викликами сьогодення? Найближче майбутнє має визначити орієнтири цього непростого шляху.

Гавриш О. О., канд. філол. наук,
доцент кафедри німецької мови

ОРГАНІЗАЦІЯ АВТОНОМНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Останнім часом спостерігається активне оволодіння викладачами нових стратегій викладання іноземних мов, згідно з якими студент перетворюється з об'єкта на суб'єкт навчального процесу і отримує можливість створювати свою власну концепцію навчання (autonomes Lernen). Слід зазначити, що даний підхід вимагає від студента великої відповідальності, адже він мусить чітко усвідомлювати свої обов'язки, відповідно планувати та контролювати свою роботу. Тому перед викладачем постає завдання забезпечувати студента актуальною інформацією щодо можливостей застосування найефективніших стратегій і технік вивчення іноземної мови.

Сьогодні на заняттях з іноземної мови, як і в попередні роки, досить часто використовується традиційний підхід, так званий «blind training» (наприклад: «Вивчіть на наступне заняття нову лексику до тексту...»), що суперечить сучасному баченню організації навчального процесу у вищій школі. Пропонуючи студентам ту чи іншу вправу, викладач не повинен зосереджуватися лише на розвитку певної мовленнєвої компетенції, а мусить за допомогою цієї вправи навчити студента автономно та ефективно працювати над здобуттям нових знань.

Більш доцільними з цієї точки зору уявляються завдання іншого плану, які передбачають експліцитну інструкцію з боку викладача, колеги (інших студентів) та демонстрацію специфічної стратегії: «Вивчіть нові слова за допомогою складання карток з ними» або: «Так виглядають мої картки, і я вивчаю нову лексику таким чином...». Наступним кроком є такі завдання, як, наприклад: «Вивчіть слова за допомогою складених карток і шляхом спостереження за власними досягненнями виявіть найбільш ефективні кроки у вивченні слів, занотуйте результати власних спостережень у навчальному щоденнику і обміняйтеся думками з